

240. zenbakia

• MAIATZA 2024 •

pulunpe

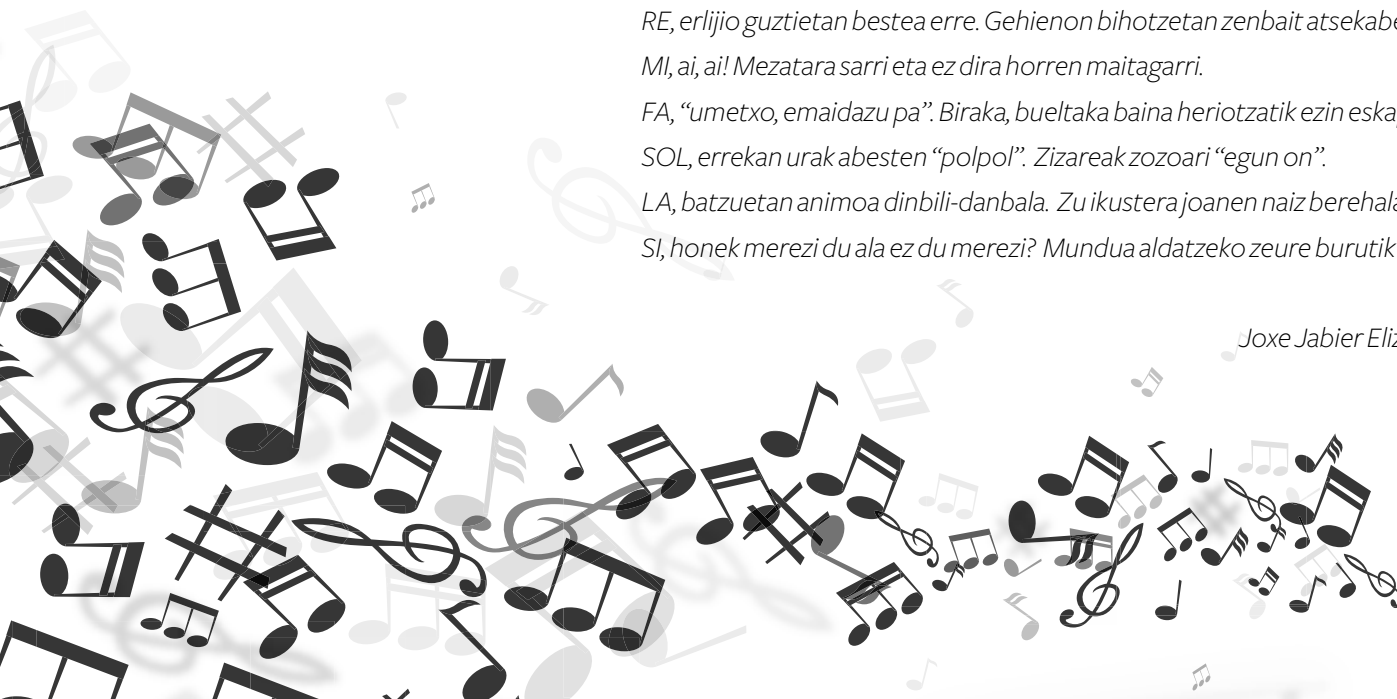
Anue, Atetz, Basaburua, Imotz, Lantz, Odieta eta Ultzamako aldizkaria

Pentagrama

DO, bata ongi, besteak ondo. Ezberdinak elkarrekin majo gara egongo.
RE, erlijio guztietan bestea erre. Gehienon bihotzetan zenbait atsekabe.
MI, ai, ai! Mezatarra sarri eta ez dira horren maitagarri.
FA, "umetxo, emaidazu pa". Biraka, bueltaka baina heriotzatik ezin eskapa.
SOL, errekan urak abesten "polpol". Zizareak zozoari "egun on".
LA, batzuetan animoa dinbili-danbala. Zu ikustera joanen naiz berehala.
SI, honek merezi du ala ez du merezi? Mundua aldatzeko zeure burutik hasi.

Joxe Jabier Elizalde.

Hautatu

3

hedabide

Komunitate
Helburu
Proiektu
Hizkuntza
Eskualde

bera

Km

komunikazioa

pulunpe

amezti

ARGITARATZAILEA AMETZA KULTUR ELKARTEA

PULUNPE SAREA

Euskara Zerbitzua, Gurutze, Patxi, Goizargi, Inma, Izaskun, Irantzu, Virginia, Josu, Arantxa, Maika, Itziar, Facebooken parte hartzen duzuenak, banatzaileak, etab... Barka lezaiguzue, aipatu ez zaituztegunok.

EMAILA

pulunpe@gmail.com

ZENBAKI HONETAKO KOLABORATZAILEAK

Sareeko taldekideez gain, Txurdan, Denok bat elkarte eta Patxi Irurzun.

KOORDINATZAILEAK

Garazi Zabaleta eta Itziar Perez

TIRADA

1.700 ale

INPRIMATEGIA

Gertu

MAKETAZIOA

Zas Komunikazioa

AZALEKO ARGAZKIA

Ehundaka pertsona bildu ziren Berueten, apirilaren 27an.

LEGE GORDAILUA

NA 721/93

Inprimategira maiatzaren 13an bidalia

AURKIBIDEA

04

Gaurko gaia. *Landa eremuan zahartzea*

07

Ingurumena. *Kukua*

08

Kronika. *Denok bat*

10

Albisteak.

14

Herrian bertan. *Ultzamako gimnasioa*

16

Elkarriketa. *Urtebete, Indian*

22

Elkarriketa. *Pedro Mari Alastuey*

22

Ekimenak. *Anuetarrak rapean*

24

Aspaldiko kontuak. *Berueteke lapurrak (II)*

27

Ardo Frexkoa. *Mediku onak edo poliglotak*

28

Kirola. *Iera Garbisu, irristaketa inklusiboa*

30

Zer ikusi *amezti.eus-en Maiatza*

32

Zer irakurri. *Patxi Irurzun*

34

Jaiotzak eta heriotzak. *Otsaila*

Nafarroako Gobernua
Gobierno de Navarra

Zahartzea eta zaintzaren erronka

Zaintza familiaren eremu pribatutik ateratzearen eta gizarte moduan aurre egitearen beharra gero eta gehiago aipatzen da. Izan ere, emakumeek hartu ohi dute etxeko txikiak eta zaharrak zaintzeko ardura. Baina gaur egun, emakumea etxetik kanpo ere egiten du lan, eta horri biztanleriaren zahartzea gehitzen badiogu, gero eta argiagoa da zaintza gizartearen erronkarik handienetakoa bihurtzen ari dela. Eta, landa eremuan, nola egingen diogu aurre?

Mendebaldeko herrialdeetan gizartea zahartzen ari da. Gero eta urte gehiago bizi gara baina ume gutxiago jaiotzen da. Estatistika Institutu Nazionalaren datuen arabera (INE gaztelerazko sigletan), Nafarroan, 2012an, 65 urte baino zaharragoen kopurua biztanleriaren %18ra ez zen iristen; 2022an, %20,45ekoa zen. Eta, gure eskualdea ez da salbuespena. Nafarroaren batz bestekoa gaiinditzen du, 65 urte baino gehiago dutenak biztanleriaren laurdena osatzen dute ia-ia, %23,87koa baita. 2012an, %20,83a osatzen zuten.

Landa eremuan zahartzea

Baina datuen eta zenbakien atzean herritarrek daude, eta bizitokiak eta testuinguruak eragina izaten du. Denok Bat jubilatuen elkarteko kideei galdetu diegu. Benito Alberro Goñi aizaroztarrak sakabanaketa aipatu digu: "Sakabanaturik bizi gara eta gure artean gehiago nabaritzen da. Gaztetan igual errazago mugitzen zarelako baina adin batetik gora... Elkartetik saiitzen gara gauzak egiten. Baina denak dira kutsu berekoak, elkarrekin egoteko, ongi pasatzeko, mus txapelketa, bidaiak... eta beste gauza batzuk igual baztertuta uzten ditugu, esate baterako, osasun arazoak dituztenendakoak pixka bat gutxiago lantzen ditugu". Leontzio Uharte Alsua ere elkarteko kidea da: "Dirulaguntza aldetik ere... nahiko herri txikia da gurea eta...". Haiei

batu zaie elkarteko beteranoetako bat, Loli Tornaria Etxeberria, 86 urte ditu eta Auzan jaioa, Alkotzen bizi da, berak zerbitzu falta aipatu du, ostatu faltak eta haien ordutegi eskasak ez duela laguntzen. Hala ere, hirurok ados daude, herriak eskaintzen diena beharrezkoa dutela: toki ezagunean, ezagunen artean, paisai pribilegiatu batean bizitzeak, alegia.

Gizarte zerbitzuetan eta Osasun Etxean ere landa eremuan izaten diren zailtasunak adierazi dizkigute. Miren Uharte, gizarte zerbitzuetako teknikaria da: "Gero eta gehiago hitz egiten da deszentralizazioaz, baina badirudi zenbait zerbitzu oso garesti ateratzen dela edo ez direla baloratzen. Ez dago eguneko zentrorik, ez dago jubilotekarik, ez dago garraiorik, eta horrek eragina izaten du. Hala ere, erantzuna maila komunitarioan izan behar duela azpimarratuko nuke. Nik, profesional moduan, oso ideia ona izan dezaket, baina gero herri mailan

mugimendurik edo parte hartzerik ez badago, ez du ezertarako balio. Udalak, herritarrek, kontzejuak eta profesionalak egon behar gara, bestela baliabideek ez dute ezertarako balio". Pilar Larralde, Osasun Etxeko gizarte langileak ere ikusten ditu zenbait gabezi, eta aurrekontuetan zenbait proiekturi lehentasuna eman behar zaiela uste du: "Bai, nik faltan botatzen dut eguneko zentro bat. Menpekotasun balorazioa egiten dudanean, behin eta berriro ateratzen den gai bat da, Iruñeraino eraman behar dituztela edo Lekunberriraino. Horregatik, Basaburukoa, albiste ona da".

Benito Alberro:
Sakabanaturik bizi
gara eta adinduen
arte gehiago
nabaritzen da

Benito Alberro eta Loli Tornaria, Denok Bat elkarteko kideak ▲

“ Marimar Ansorena: Adinduei ekimenak eta zerbitzuak eskaini behar dizkiegu ”

Basaburuan, Txokolateroren proiektua

Hain zuzen ere, gure eskualdean zaintzak izan dezakeen garrantziaz ohartuta, Basaburuko Udalak Sestorain etxea, Txokolaterorena, eskuratu eta, hasieratik, argi zuen adinduei zuzendutako proiektua gauzatzeko izanen zela, Mari Mar Ansorena dagizartegaienez gogozia: “Basaburua bere herritarrek zaintzen dituen bailara izateko, euren etxean ahalik eta luzeen bizi dezaten nola egin pentsatu behar dugu. Aktibo, autonomo eta independente egon daitezen ahalik eta denbora luzeenean. Horretarako, gaitasun funtzionala errazteko eta garapen osasungarria izan dezaten adinduei ekimenak eta zerbitzuak eskaini behar dizkiegu”.

▲ Leontzio Uharte Alsua. Denok bat elkarteko kidea

Horretarako, beheko solairuaren proiektua erredaktatzeko esleipena gauzatu berri dute, eta, dena ondo bidean, datorren udaberrian obrak bukatuta nahiko lituzkete. Lehenengo fasean beheko solairua egokituko dute, adinduen eguneko zentroa, jubilotea eta autonomia bultzatzeko ariketak egiteko gela bat izanen ditu. Baita jantokia eta sukaldea ere, eguneko zentroko erabiltzaileekin batera, nahi duen herritarrek ere bazkaltzeko aukera izan dezan: “Adinduek bere egoeraren arabera atentzio mota desberdinak beharko dituzte. Perfil bakoitzeko jende kopuru txikia dugu, horregatik, zerbitzu desberdinak eskaini behar ditugu perfil gehiagotara iristeko”.

Zaintza sistema publiko eta komunitarioa

Zaintza emakumeen gain egon dela eta ardura hori banatu egin behar dela salatu du Mugimendu Feministak. Aiora Agirre, Basaburuko herritarra, Bilgune Feministako kidea da: “Zaintzek sostengatzen dute gaur egungo sistema produktiboa. Baina zaintzen sostengu hori emakumeengan jartzen baldin badugu eta, gainera, errealitatearen eraldaketa horren ardura emakumeengan jartzen baldin badugu, hankamotz ari gara. Motxila hau banatu behar da”. Honekin lotuta, zaintza ere pribilegioa bihurtu dela salatzen du eta beste hausnarketa bat bota du: “Hemen bizi garen moduan bizi ahal izateko zaintza lanak zeinen esku uzten ditugun eta zer baldintzatan uzten ditugun argi dago. Zaintza lanak aitortu eta baloratu egin behar dira, eta zaintza lanetan ari diren emakume migratuen nahiz arrazializatuen baldintzak hobetu, duindu egin behar dira eta horrekin batera emakume horiek ere bestelako eskubide batzuk eskuratzera heldu behar dira”.

“ Aiora Agirre: Zaintza lanetan ari diren emakume migratuen baldintzak duindu behar dira ”

Gizarte Zerbitzuetan eta Osasun Etxean ere, zaintzaren lan prekarizatuak ekartzen dituen arazoak ikusten dituzte egunero, familiei baliabideak kudeatzen eta zaintzaileak bilatzen laguntzen dietelako. Pilar Larralde: “Eskualdean zaila izaten da. Barneko langile moduan (interna) ez bada, ez dago aukera askorik. Iruñetik etorri behar duenari ez baitio merezi”, Miren Uharte: “Lan oso prekarizatu delako. Gutxi ordaintzen diren lanak izaten dira, ordu gutxiokoak eta hona etorri behar bazara...”, Larraldek azaldu digunez: “Guk Gaztelan eta beste kolektibo batzuek egindako soldata taula batzuk ditugu erreferentzia moduan, baina egia da gutxieneko soldatan oinarrituta daudela”. Miren Uharte: “Zailtasun asko dago, ordu gutxi direlako. Jardunaldi osoa egitea familiei garesti ateratzen zaie, baina aldi berean, zaintzan lan egiten duten pertsonen bizitza duin bat behar dute eta merezi duen lan bat”.

Euskal Herriko Mugimendu Feministatik zaintzaren pribatizazioa salatu eta negozio izateari utzi behar diola ere adierazi dute eta zaintza sistema publiko eta komunitarioa sortzea beharrezkoa ikusten dute. Aiora Agirre: “Zaintzarik gabe ez dago bizitzarik. Denon bizitzak erdigunean jarriko dituen errealitate baten eraikuntzaz ari bagara, zaintza eskubide kolektibo gisa gauzatzeko hainbat tresna sortu beharko ditugu eta bat bada Euskal Herriko zaintza sistema publiko eta komunitarioa”.

Ongizatea, kolektiboan lantzen

Zerbitzuak ezinbestekoak dira, dudarik gabe, baina, horrekin batera, osasuna eta ongizatea maila guztietan lantzea ere bai.

Denok Bat jubilatuen elkartea eta harremanak

Denok bateko kideendako gustuko dituzten jarduerak egiteak garrantzi handia du. Loli Tornaria Etxeberria: "Niri badakizu zer egiten dit asko? Kantatzeak. Niretako hori da nire bizia". Tornaria Alkozko abesbatzan aritzen da. Leontzio Uharteren kasuan, mendiak ematen dio bizia: "Betidanik gustatu zait mendia. Askatasuna ematen dit. Eta musikarik gabe joaten naiz, orain basoan jendea kaskoekin ikusten den ez bezala. Mendiari entzun behar zaio, mendiak bere ahotsa eta bere soinua badu: haizearen soinua, txoriena, ...". Benito Alberrori, berriz, giza mugimendua gustatzen zaio: "Honi mendia gustatzen zaio, niri, gizartea". Hirurok Denok Baten juntan egon dira elkarrekin, bost urtez, Alberro: "Giza mugimendu bat izanda,

biltzeko eta elkarrekin egoteko, nik, aukera baldin badut, ezin diot uko egin". Jendearekin egotea da hiruroi gehien asebetetzen diena. Leontzio Uharte: "Mendia gustatzen zait, baina baita hondartza ere, jendearekin gustura egoten naiz, oso jendezalea naiz, oso. Suertea dut toki guztietan oso ongi pasatzen dudalako!"; Loli Tornaria: "Niri ere hori pasatzen zait. Oso jendezalea naiz, hori da! Ez da inor ez dudanarekin solastuko". Benito Alberrok bat egin du: "Jendearekin egoteko bizitasun bat behar duzu, hark zer esaten duen, zuk zer erantzun, ziria sartu behar diozun...".

Ongizate emozionalaren inguruko tailerra

Hain zuzen ere, Gizarte Zerbitzuetatik eta Osasun Etxetik elkartearen lana azpimarratu dute. Haiekin batera zahartzaro aktiboaren garrantzia lantzeko jardunaldiak eta tailerrak antolatu dituzte. Miren Uhartek eta Pilar Larralde ongizate emozionalaren ingurukoa prestatu dute. Uharte:

"Denbora gehiago bizitzeko, baina hobeto, behar beharrezkoa da ongizate emozionala". Larralde: "Bai, normalean, zaintzeaz hitz egiten dugunean, ariketa fisikoaz, elikaduraz edo estimulazio kognitiboaz hitz egiten dugu. Baina emozioak izaten dira gure motorra, ongi sentitzen bazara edo ongi sentitzeko gauzak egiten baldin badituzu, gehiago zainduko zara, zentzu guztietan". Izan ere, ongizate emozionala zaintzearekin batera, besteak ere zaintzen direla azaldu digu Uhartek: "Esate baterako, abesbatzan irri egingo dut, disfrutatu egingo dut. Baina horretaz aparte etxetik aterako naiz, beste pertsona batzuekin harremanetan egonen naiz eta, gainera, abestiak ikasi behar ditut, beraz estimulazio kognitiboa ere landuko dut... Eta horrelako gauzak baloratu behar ditugu, askotan pentsatzen dute, abesbatzan egotea, edo asteartero lagun batekin paseoan joatea ez direla gauza gehiegirik, eta oso garrantzitsuak dira. Izurritean galdu zituztenean, orduan asko nabaritu zuten".

Prozesionaria jalea

Esaera asko sortu ditu hegazti honek. Ikusteko zaila den arren, denok ezagutzen dugu. Nola? Kantuagatik. Bere izena kantu egiteko erak eman diola pentsa dezakegu. Urtero kantatzen du udaberrian eta uda partera aldiz, isildu egiten da. Esaerak dioenez, “maiatzean kuku, San Pedrotan mutu”. Nola ez, kukuaz ari gara!

Euskal Herriko leku gehienetan *kuku* edo *kükü* bezala ezaguna den hegazti hau, Araban peku bezala ere ezagutzen dute. Kukuabereugaltzeko eragatik ere bada ezaguna, jakina baita ez dituela bere txitak hazten. Kuku emeak beste txori espezie baten habian erruten du arrautza, ondoren, ostalari den txori bikoteak bere txita haz dezan. Txantxangorria, lezkaria edo txepetxa izan daitezke kukuaren ostalariak, besteak beste. Baina, nola da posible txori horiek kukuaren arrautza infiltratua ez antzematea? Ba hara, kuku emeak espezializatu egiten dira txori mota horien moduko arrautzak egiten. Gainera, normalean espezie beraren habiak erabiliko ditu. **Espezializazio hori genetiko omen da eta txantxangorriek hazitako kukuak, heldua denean, txantxangorrien habietan jarriko du arrautza.** Hori gutxi ez, eta kukuaren txita beste arrautzak baino lehenago jaiotzen da eta beste arrautzak edo txitak

botatzen ditu habiatik. Horrela, habiako txita bakarra izango da, adopzio-gurasoek ekartzen duten janari guztia berarentzat izango da.

Esaeretara itzulita, zergatik egiten du maiatzean kuku? Ez al dugu urtean zehar entzuten zozoak edo txantxangorriak bezala? Ez, kukua migratzailea delako, hau da, negua Afrikan igarotzen du eta udaberrian etortzen da gurera umatzera. Honegatik entzuten dugu lehen aldiz garai honetan, hona heldu bezain laster bikote bila kantuan hasten delako.

Kukuaren lehen kantua diruarekin lotu izan dugu: baserrietan negua pasatu ondoren, kukua entzutean oraindik patrikan dirua geratuz gero, seinale ona baitzen. Norbait diruz larri denean ere, “kukuak oker jo dio” esaten da. Eta are larriago denean: “Hurrengo kukua ez du horrek entzungo!”. Beraz, adi ibili! Orain ari baitira kukuak gurera heltzen.

Umatu ondoren, udazkenean berriro egiten du martxa Afrikara, negua pasatzera. Eta gezurra badirudi ere, bai heldu zein gazteek Mediterraneo itsasoa edo **Saharako basamortua gainditu ahal izateko 3.000-4.000 kilometro egin ditzakete hegan, gelditu gabe!** Horiek gainditu ostean, Sahel inguruan geratuko dira hilabete inguru, indarrak berreskuratzeko eta negua pasatuko duten inguruetara abiatzeko. Negua Nigeria, Kamerun, Kongo edo Angola inguruan pasatzen dute.

Kukua intsektujalea da, hau da, kakalardoak, matxinsaltoak, kilkerrak, zizareak eta abar jaten ditu. Baina beldarrak ditu gustukoen, substantzia toxiko edo ile erresumingarriak dituztenak barne, adibidez, prozesionaria edo pinu-beldarra bezala ezagutzen duguna. Beraz, gure pinudietan hain ugaria den beldar horren kontrol biologikoa egiten du kukuak. Beste espezie askorentzat bezala, kukuaren kontserbaziorako habitata eraldatzea eta intentsifikazioa kalte izan daitezke. Sahara hegoaldeko lehortee ere izango dute eragina. Baina espezie honentzako arazo handia aldaketa klimatikoa da, kukuaren eta bere ostalari diren espezieen errute garaiak aldatzen direlako, eta horiek bat ez etortzeko arriskua dago.

Kukua. Flickr, Luiz Lapa (CC)

Nerea Pagaldai Agiriano
Argia aldizkarian

Denok Bat

elkartea

Ospatzeko garaia, baina baita zaintzeko ere

Apirila gertakariz gainezka izan dugu, udaberria indartsu iritsi zaigunaren seinale. Banan- banan, eta gertatu ahala, kontatuko dizuegu nola joan diren.

Apirilaren 12an, udaberriko mus txapelketari bukaera eman genion, azkeneko partidak jokatu. Larraintzarko bentan jokatu da txapelketa, urtarilaren 26tik hona,

ostiralero.

Denak denen kontra aritu gara, eta txiko gehien irabazi duenarentzat izan da txapela. Hona sailkapena:

DI. Denok Bat Mus Txapelketa

Txapeldunak:

Jose Domeño Beunza –
Agustin Ancizu Elizondo

Bigarrenak:

Jose Mari Iraizoz Recalde –
Jose Yaben Mariñelarena

Hirugarrenak:

Joaquin Echenike Lacunza –
Manuel Ciganda Egozcue

Aurten 85 urte egiten dituztenetako batzuk ▲

Apirilaren 16an, pentsioei buruzko hitzaldia izan genuen, Begoña Okiñena Etxeberriak, Etxalekuko abokatuak, emana. Araudi aldaketari buruz aritu zen, pentsioak kalkulatzeko eragiten baitu, eta berriz begiratzea zein kasutan komeni zitzaigun adierazi zigun.

Aurten 50 urte ezkondu zirela ospatzen dutenak ▲

Apirilaren 20an, elkartearen festa ospatu genuen. Berueten izan genuen, meza ondoren, omenaldia ere egin genuen. Festa aurretik, 100 urte bete dituzten bazkideei lore sorta eta plaka oroigarri bana oparitu zitzaion. Zorionak biei!!

Gero, aurten 85 urte beteko dituztenei ere omenaldia egin zitzaion. Eta, azkenik, aurten bere urrezko ezteiak ospatzen dituztenei.

Beruetetik bazkaltzera joan ginen, Mugiroko bentara. Guretzat prest zeukaten lekua eta janaria. Ongi pasa genuen mahian, eta, ondoren, urrezko ezteietakoek hasiera eman zioten dantzaldian ere.

Apirilaren 21etik 24ra arte bidaia egiteko asmoa genuen, Leon eta Zamora ikusteko. Baina ez zuenez nahikoa pertsonak izenik eman, bertan bera geratu zen.

Bestalde, apirilaren 21etik 25era arte, Arkupeakoekin, Soria eta Burgos ikustera joateko aukera bagenuenez, guretako bazkide batzuk aprobetxatu zuten eta beraiekin joan ziren.

Apirilaren 26an, zahartze aktiboaren inguruko jardunaldia izan genuen, Larraintzarko "Ultzama" frontoian, orain bi urte egin genuenari jarraipena emanez.

Hasieran egunaren edukia azaldu ziguten guztioi eta gero lau txokotan banatu ginen. Txoko bakoitzetik pasa ziren hizlariak, txandaka, lau gai hauek lantzeko: elikadura, ariketa fisikoa, ongizate emozionala eta estimulazio kognitiboa.

Larraintzarko, Jauntsarasko eta Olagueko osasun etxeko langileak izan genituen, gizarte eta kirol teknikariekin batera, lau gaiak lantzeko. Gainera, gaiak sakontzeko bakoitzetik bi tailer egingen direla esan ziguten eta izen ematea taillerra hasi baino aste bat aurretik egin ahalko dela. Gaiak landu ondoren, pintxo osasuntsuak eskeini zizkiguten eta ikasitakoa elkarrekin partekatze aukera izan genuen.

Denok Bat
Jubilatuen Elkarte

▲ Benita Sasturain Alberro

▼ Maria Teresa Ezkurra Erbiti

▲ Adi entzutzen Mireni, eguneko edukia zertan zen

Mendialdeko ekoizleen katalogoa sortu du Cederna Garalurrek

Elikaduraren eta lehen sektorearen baitan lanketa zabala ari da egiten azken urteotan Cederna Garalur landa garapenerako elkarteak, eta Mendialdeko azoka ibiltaria da horren adibideetako bat. Aurtengo edizioari, bosgarrenari, apirilaren 21ean eman zioten hasiera Araitzen, Arriben. Gainera, aurtengo honetan udalerrri bat gehitu da ekimenera: Betelu. Guztira bederatzi azoka ospatuko dira aurren, eta, iaz bezala, toki bakoitzeko festa egun berezi batekin lotua egonen da beti azoka.

Gure eskualdean, ekainaren 30ean izanen da lehen azoka, Latasan (Imotz). Kasu honetan, IX. Xenden egunarekin batera ospatuko da. Ondoren, azaroaren 3an etorriko da Basaburuaren txanda. Jauntsaratsen ospatuko da azoka ibiltaria, Gaztain Egunarekin batera.

Baina, azoka ibiltariez gain, tokiko ekoizleak eta produktuak bultzatzeko beste ekimen interesgarria ere martxan jarri berri du Cederna Garalurrek. **Tokiko ekoizleen katalogoa** da. Euskarri fisiko batean, Mendialdeko eskualde zabal horretan eskuratu daitezkeen produktuak azalduko dira, baita ekoizleekin harremanetan jartzeko bideak ere. Lehen argitalpen honetan 26 ekoizle batu dira katalogora. Apirilaren 25ean egin zuten aurkezpen irekia Lekunberrin, Plazaola Partzuergoko egoitzan.

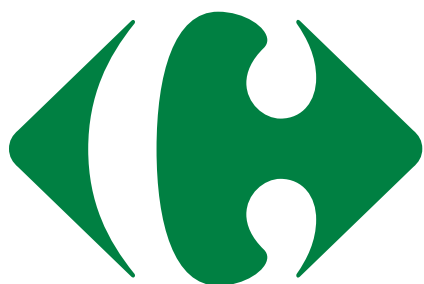
Eskola, euskara, omenaldia, kezka

Joan den maiatzaren 4an, EZPELA gure alderdiko euskara taldeak, ekintza bizkor bat antolatu zuen Larraintzarren, Ultzama, Odietan, Atetz, Lantz eta Anuerako bereziki. Bertan, irakaskuntzan euskararen alde saiatu diren guziak gogoratu ziren eta oraingo gurasoen kezka ere azaldu ziren.

Azkeneko Pulunpen Ezpela euskara taldekoek zioten: "euskal eredura eramate hutsarekin ez da bermatzen euskal hiztun aktiboak (sortzea)" "gabezi ikaragarria (dago) euskara mailan" Eta egoera honi buelta ematen hasteko pausu bat aintzina eman nahi izan du ekitaldi honekin Ezpelak.

Hoberako izanen al da!

Hurrengo Pulunpen kontatuko dugu xehetasun gehiago.

Carrefour
express

Zugandik gertuago

ASTELEHENETIK OSTIRALERA

9'00 - 20'00

LARUNBATA ETA IGANDEA

9'00-14'00 / 16'00 -20'00

**¡Zure zain
gaude!**

Erp. Gulina km. 12'8
31867 Aroztegi - Atezko Ibarra
IZARPE KANPINA

CAMPING - KANPINA

IZARPE

ULTZAMAKO ATEA - PUERTA DE ULZAMA

Bigarren postua eskuratu du Oier Kañamaresek Euskal Duatloian

Apirilaren 21ean ospatu zen Azpeitiak Euskal Duatloia hirugarren edizioa. Oier Kañamarek aroztogiarrak izan behar zuen eskualdeko ordezkari bakarra, baina azken momentuko aldaketa bat tarteko, Julen Kañamaresek ere parte hartu zuen bertan. Bigarren postua eskuratu zuen Oier Kañamaresek, eta, seigarrena, berriz, Julen Kañamarek gazteak.

Bi kirolari ateztarrekin batera, Ugaitz Mugertza, Arkaitz Jauregi, Ibai Soroa eta Suharri Rodriguez aritu ziren kanporaketan. Aizkoran eta lasterka aritu behar izan ziren kirolariak: 45 ontzako etzandako launa enbor moztu behar izan zituzten lehenik; behin hori bukatutakoan, lau kilometro lasterka -40 itzuli zenzen plazari--; eta, bukatzeko, 45 ontzako zutikako launa enbor moztu. Ugaitz Mugertzak eskuratu zuen lehen postua, lanak 31 minutu eta 56 segundotan amaituta. Bi minutu eskasera gelditu zen Oier Kañamarek: 33 minutu eta 48 segundotan amaitu zituen lanak.

Hona hemen sailkapena osorik:

1. Ugaitz Mugertza: 31:56
2. Oier Kañamarek: 33:48
3. Arkaitz Jauregi: 33:54
4. Ibai Soroa: 34:51
5. Suharri Rodriguez: 35:17
6. Julen Kañamarek: 40:24

Imotz-Basaburukoak soldadu.
(1949an jaioak)

Ezkerretik eskuinera:
Joxe Narbaetz Pagoto, Oskozko
Ettxotoa
Antonio Otxotorena Beuntza,
Berueteko Sagastikoa.
Ezezaguna.
Ezezaguna.
Miguel Aldatz Ilarregi,
Beramendiko Apezetxekoa.
Cristobal Gartzaron Ilarregi,
Oskozko Maritonebeitikoa.

Oharra: Cristobal aurtengo
urtarrilaren 24an hil zen (G.B.)

Bi urtez Indiako Bangalore hirian bizi izan den familia Iraizoztarra

Maite Aizpun eta David Galduroz gurasoek haien bi alabekin, Paula eta Josune Galdurozekin bidaiatu zuten 2018ko udan Indiako Bangalore hirira. Aitaren lan kontuak medio, Iraizoztik ateratzea eta familia osoarentzat esperientzia berria eta aberasgarria izanen zena bizitzera joan ziren. 2020ko maiatzean bueltatu ziren Iraizotza. Haiekin bildu gara bi urteko aldi hari buruz eta Indiako jendarteari buruz gehiago jakiteko

"Zalantza handiak izan genituen. David joanen zela argi zegoen, baina familia guztia Indiara mugitzeko erabakia hartzea zertxobait kostatu zitzaigun", onartu du Aizpunek elkarriketa hasi eta berehala. Azkenean, aurrera egitea erabaki zuten, eta 2018ko udan hegazkina hartu eta Bangalorera lekualdatu zen familia osoa. Paula alabak batxilergoko

lehenengo maila hasiko zuen han, eta, Josune alaba gazteak, berriz, garaian zazpi urte besterik ez zituenak, Lehen Hezkuntzako bi kurtso egin zituen; Bangaloreko eskola pribatu berean aritu ziren biak. "Zazpi urte besterik ez nituen, eta pentsatzen nuen autoz bi ordutara edo egonen zela India", gogoratu du alaba gazteak barrez.

Talka kultural handia

Hasiera batean urte beterako joan zen familia Indiara, baina, Paulak batxilergo osoa bukatu eta baliozkotu ahal izateko, bi urtetara luzatu zen egonaldia. Lehen talka kulturala oso handia izan zela gogoratzen dute guztiek. "Pentsa, Bangalore hiriak 11 milioi biztanle zituen garai hartan, eta aldaketa gogorra egin zitzaigun hasieran. Lehen hiru hilabeteak izan ziren okerreak", gogoratzen du David Galdurozek. Guztia hutsetik ikasi behar izan zutela kontatzen dute: nola mugitu hiritik, oinarritzko gauzak (gasa, elektrizitatea) kontratatzeke eman beharreko pausoak... "Oinarritzko edozer lortzeko sekulako bueltak eman behar izan genituen, paperak bete, baimenak... asko kostatu zitzaigun", diote.

Janaria erosterakoan ere, ezezaguna zitzaien han topatzen zuten gehiena. Honela dio Paula Galdurozek: "Erosketa egiten ikasi behar izan geuen, zerrrenda ordu arte ezagutzen genuenetik guztiz desberdina baitzen. Hasieran, tomateak, patata eta hemendik ezagutzen genuen barazkiren batetara mugatzen genuen erosketa". Pixkanaka gauza berriak ezagutzen eta prestatzen ere hasi zirela diote.

Hizkuntzaren aldetik, Indiako hizkuntza ofiziala Hindia da, baina

Familia osoa, Taj Mahal ezaguna bisitatzen

Iraizoztik

Indiara

batez ere herrialdearen iparraldean hitz egiten dute, estatu bakoitzak bere hizkuntza propioa baitu. "Gure zonaldean, Karnataka eskualdean, kannada hizkuntza hitz egiten dute". Ingelesezt moldatzen zen familia han, nahiz eta nabarmentzen duten, Indian mundu guztiak ingelesez egiten duen kontua 'mito' bat dela, asko ez baita moldatzen.

Aurreiritziak alde batera

Beste herrialde bat bisitatzean, hango biztanleekin eta biziarekiko aurreiritzi askorekin joaten gara maiz. Iraizozko familiari ere gertatu zitzaion hori. "Aurreiritzi askorekin gindoazen, eta onerako harritu ninduen Indiak. Gure ezagutza dokumentaletan erakusten duten India horretara mugatzen zen, guztiz pobrea dena. Baina, herrialde oso handia da eta aniztasun handia dago", azaldu du Aizpunek. Klase ertain handia dagoela nabarmendu dute, eta bertako herritarrekin konpartitzen zituzten toki asko: gune turistikoak, jatetxeak, zinema... "Mendebaldeko gizarteetako dinamika asko dituzte han ere, haien autoa, lana, aisialdia...", gehitu du aitak.

Baina, kontraste handiko herrialdea

ere bada, familiak azaltzen duenez. "700 euroko soldata batekin etxeko langileak izateko aukera zuten han, baina, hiritik landa eremura, adibidez, sekulako jauzia zegoen", diote. Amak, honakoa gehitu du: "Hori guztia egia da, baina ezin da ukatu pobrezia handia ere badagoela, eta, arazoa da laguntza edo babes sozialik ez dagoela". Kontraste eta aniztasun ekonomikoari, beste batzuk ere gehitu nahi izan dizkio Paula Galdurozek: "Alor askotan zeuden ikaragarritzko kontrasteak: arkitektonikoan, erlijiosoan... erlijio eta balioei dagokionez, alde batetik oso irekiak dira eta ikuskera guztiak errespetatzen dituzte, baina, beste gauza batzuekin oso itxiak dira", dio. Emakumezkoek bizi dituzten muga eta zapalkuntzak aipatu dituzte guztiek: janzkerari dagozkionak, behartutako ezkontzei buruzkoak...

Dena dela, izaera aldetik, kultura oso lagunkoia eta eskuzabala dutela nabarmendu dute behin eta berriz familiako kideek. "Hasieran, zenbait egoera bizitzaerakoan iruditu zitzaigun ez zigutela laguntzen. Baina, kontua ez zen ez zigutela lagundu nahi, baizik eta segurutzat jotzen dutela han zerbait behar baduzu eskatu egingen duzula. Hain da kultura lagunkoia, laguntza behar

Esperientzia ikaragarri aberasgarria izan zen Indiakoa familia osoarentzat

izatekotan hor daudela adieraztea bera absurdoa da haientzat", adierazi du Paula Galdurozek.

Familiako kide guztiak ados daude gauza batean: esperientzia ikaragarri aberasgarria izan zen guztientzat, asko ikasi zuten, eta gerora ere erabilgarria izan zaie han ikasitakoa eta bizitakoa. Berriz bueltatuko lirakekeen galdetuta, baiezko borobila ematen dute guztiek.

Iraizoztik gehien faltan sumatu zutena...?

Guztiak ados daude: janaria. Ezezagunak zitzaizkien hango jaki asko, pikantea asko erabiltzen dute... "Patata, tomate, arrautzak eta gutxi gehiago erabiltzen genituen hasieran", diote. David Galdurozek Iraizozko goizeko aire freskoa ere aipatu du, han eguneko momenturik hotzena 16ºtatik ez baitzen jaisten.

Eta, Maite Aizpunek ondokoa gehitu du: "Isiltasuna ere bai. Han ez dago isiltasunik, soinuak eta usainak etengabe daude".

Behin Iraizotza bueltatutakoan, Indiatik faltan sumatu dutena...?

Zer diren gauzak, behin hango

janarira ohituta, hona bueltatuta faltan sumatu dute. Hango kaleko koloreak ere aipatu dituzte, eta baita kalea jende gaztez betea egotea ere. "Han, herritarren erdia baino gehiagok 25 urtetik beherakoa da, amona sentitzen nintzen ni han 48 urterekin!", gogoratu du barrez Aizpunek.

Eta, hango argitasunaz ere asko gogoratzen dira, argitasunaz eta egunsentiez. Sozializazioari dagokionez, han goizeko 6etarako kalea jendez beteta zegoen, jendeak bizia goizean goizetik egiten zuen, lanera sartu aurretik. Hori ere faltan sumatzen dute.

Josune Galduroz

"Emozioak eta sentimenduak asko lantzen dituzte hango eskolan"

Nolakoa zen hango zuen eskola?

Oso desberdina da han eskola. Hasteko, hemengoa baino askoz ere handiagoa zen hangoa, bost bat bloke izanen zituen agian. Ikasle aldetik ere, askoz gehiago, ehunka eta ehunka ikasle ginen. Eta, klaseak ere oso desberdinak ziren: betiko arloak ematen genituen, matematika, hizkuntzak eta horrelakoak, baina, horrez gain, egunero klase bat izaten genuen, tutoretza moduko bat, gure artean hitz egiteko. Baina, ez zen futbolaz hitz egiten, ez. Norbait triste zegoenean, edo haserre, edo agobiatuta... nola

lagundu lantzen genuen. Sekulako garrantzia ematen zieten emozioei eta sentimenduei, eta horiei buruz hitz egiteari.

Ikaskideak han bertakoak ziren?

Aniztasun handia zegoen klasean. Bangaloreko bizpahiru ikaskide nituen, baina beste asko Indiako beste toki batzuetatik etorriak ziren, eta nazioartetik iritsitako kideak ere baziren: ingelesak, danimarkarrak... Ingeleseiz izaten ziren klaseak. Hasieran kostatu zitzaidan harremanak egitea, baina pixkanaka irekin nintzen eta gero bai, harreman politak egin genituen.

Eta, irakasleak zer moduzkoak ziren?

Oso irakasle onak izan genituen, beti zeuden laguntzeko prest. Gauza batzuk oso desberdinak dira hemengoarekin konparatuta. Adibidez, han ikasleek irakasleekin sekulako konfiantza dute, mutil bat gustuko bazuten irakasleei galdetzen zieten nola jokatu. Eta, ikasleei dagokienez, txikitatik oso ohituta daude jendaurrean hitz egitera eta parte hartzera. Ehun pertsonaren aurrean hitz egiteko inolako arazorik ez dute, txikitatik, Haur Hezkuntzatik egiten dituzte aurkezpenak... Pentsa, han, klase batean hiru edo lau aldiz eskua altxatzea eta hitz egitea gutxi parte hartzea zen! Bestetik, irakasle eta gurasoen arteko harremana eta lotura ere oso handia da han.

Han bizitako bi urteek aldatu al zintuzten nolabait?

Bai, bai, zalantzarik gabe, aldaketa ikaragarria bizi izan nuen han. Orain, ez dakit esaten nolakoa izanen nintzatekeen gaur egun Indian bizi izan ez bagina. Emozioei buruz asko ikasi nuen, jendea nola lagundu... asko markatu ninduen.

Bi ikasturte egin ditu familiak Indian bizitzen

Ultzamako gimnasioa

Ultzamako gimnasio berria, zabalik

Maiatzaren 8an eta 11n ireki zituzten ateak lehenengo aldiz, herritarrek instalazioak ikusteko eta ariketarako makinak erabiltzen ikasteko. Makinen gelaz gain, erabilera anitzetarako gela ere badu, ispilu handi batekin, yoga, pilates, aerobik, GAP eta bestelako ariketak egiteko. 361.000 euroko kostea izan du obrak.

Gimnasioa goizetik iluntzera arte zabalik izanen da, 8:00etatik 22:00ak arte, alegia. Sarrerak sistema elektronikoz bidez funtzionatu du, hau da, abonatuak giltza elektronikoz bat izanen dute atea irekitzeko. Betiere, ordutegi horren barruan, giltzak ordutegiz kanpo ez baitu funtzionatu. Dagoeneko bonoa egin daiteke, ultzama.eus udalaren webgunean aurkitu daitekeen esku orria betez. Erroldatuendako 130 euro izanen dira urtean; eta, erroldaturik ez daudenendako, 160 euro, urtean.

Aipatu bezala, gimnasioak bi gela nagusi ditu: bata, ariketak egiteko makinekin; bestea, ispilu handi bat duen eta hutsik dagoen gela, erabilera anitzetarako. Taldearen tamainaren arabera, bertan eskainiko da udalaren kirol eskaintza: yoga, pilates, aerobik, GAP, esate baterako. Gimnasioak,

gainera, monitoreak ere eskainiko du astean bitan, baina eguna eta ordutegia ez dago zehaztuta oraindik, ale honen itxieran.

Osasunerako gunea

Bi gela horietaz gain, kirol instalazioek fisioterapeuta zerbitzua ere izanen dute. Horretarako gela txiki bat jarri da eta haren kudeaketa lehiaketa publikora aterako da.

Eta, hori gutxi balitz, **kirol errezeta** ere jarriko da martxan, osasun etxearekin lankidetzan. Horrela, osasun etxetik kirol errezeta jasotzen duen herritarrak gimnasiora joan ahal izanen da, eta monitoreak berari egokitutako ariketak jarriko dizkio. Helburua, gaixotasun batzuen ondorioak edo osasun arazoak arintzea litzateke, kirolaren bidez, ahal den heinean.

deceuninck

Elegant **ThermoFibra** Infinity

Uf (W/m²k) **0,85**

JASANGARRIAK ETA EFIZIENTEAK

ENERGIA AURREZTEA

**SEGURTASUNA ETA
SENDOTASUNA**

ERABATEKO ISOLAMENDUA

Baratxuetara igo ondoren, Loperenan gazta dastatzea egin zuten anuetarrek

Txikienak ere, akordeoilarien topaketan, Berueten

Bazkaria, Berueteko frontoian, akordeoilarien topaketan

Aureskua dantzatu zuten akordeoilariei harrera egiteko, Berueten

300 pertsona baino gehiago bildu ziren Berueten, apirilaren 27an, akordeoilarien topaketan

Lekeitiotik, Elgoibartik, Mendarotik, Itzietatik eta Ermuatik etorritako pilotarien bisita Imotz eta Basaburuan

Miren Amuriza eta Uxue Alberdi bertsolariak, Erripan.

Etulainetik interaldia egin zuten Baratxuetara

Enrique Zelaia akordeioa jotzen.

Denok bat, jubilatuen elkarteko kideak, Larraintzarren

Imozko ehiza-barrutia: 1993tik lanean

Imozko ehiza-barrutiak 50 urte baino gehiago daramatza funtzionamenduan, egungo kideen kalkuluen arabera, eta 1993tik gaur egun martxan dagoen taldea da arduraduna: Pedro Maria Alastuey da lehendakaria, Pedro Luis Erbiti idazkaria, eta Javier Azpiroz diruzaina. Ehiza-barrutiaren funtzionamenduaz eta ehizak urteotan bizi izan dituen aldaketez aritu gara haiekin hizketan.

Oskozko elkartean elkartu gara Imozko ehiza-barrutiko kideekin. Hamaiketakoa egin berri dute, eta taldean berriketan ari dira iritsi garenerako. Nabarmendu dutenez, horixe da ehizatik gehien gustatzen zaien gauzetako bat: lagunekin elkartzea, hamaiketakoa egitea... "Gaur egun gazteek beste afizio batzuk dituzte, gaupasa egitea gustatzen zaie, baina pentsa, duela 40 urte ez genuen gauza handirik! Pilota, ehiza, arrantza... eta gutxi gehiago", gogoratu dute erdi barrez.

Baina, has gaitezen hasieratik. Zer da zehazki ehiza-barruti bat? Honela azaldu dute kideek: "1972an edo 1973an sortu zen Imozko ehiza-barrutia. Horrelako asko sortu ziren garai hartan, herrietako jendeak

bere zonaldean ehizatu ahal izateko, kanpoko interferentziarik gabe. Imozko zonalde honetan, Imozkoek bakarrik ehizatu dezakegu. Tira, Imozkoek, edo hurbilekoek, seme-alabek...". Hiru motako ehiztariak osatzen dute ehiza-barrutia: herrikoak bertakoak daude lehenik, herrikoak direnak baina kanpoan bizi direnak ondoren, eta, azkenik, aurreko bi horien oinordekoak. "Gonbidapen propiorik gabe, kanpoko beste inork ezin du ehiza-barruti honetan sartu", argitu dute.

Goldaratzek eta Muskitzek izan ezik, Imozko gainerako kontzeju guztiek osatzen dute ehiza-barrutia, eta bertan egun dauden 60 bazkideen artean herri guztietako kideak daudela nabarmendu dute

elkarrizketan. "Bazkide kopurua asko ari da jaisten azken urteotan, dena dela. Jendea hiltzen ere ari da, gehienok adinekoak baikara. Pentsa, garairik onenetan 113 kide izatera ere iritsi ginen! Eta, gaur egun, bazkideak 60 izanda ere, hoguei bat lagun joaten gara taldean ehizatza, asko jota", diote.

Imotzen, oilagorra, basurdea eta orkatza

Oilagorra eta basurdea ehizatzen dira batez ere Imozko ehiza-barrutian, nahiz eta orkatz ehiza ere egiten den. Uso ehiza egitera beste toki batzuetara mugitzen direla kontatu dute ehiztariak. "Hemen honezkero ez da usorik ehizatzen, postuak abandonatuak daude. Zergatik? Habitata aldatu da, tenperaturagatik, janariagatik, eta, diotenez, Frantzian jarri duten artoagatik. Usoek ibilbidea aldatu dute, kostaldetik joaten dira, eta hemendik ez dira pasatzen", azaldu dute. Belaunaldiz belaunaldi pasatu diren usategi asko eta asko utziak izan dira, horren ondorioz.

Oilagorraren ehiza garaia urritik urtarrilera izaten dela azaldu dute. "Oilagor ehiza da Imotzen gehien egiten dena. Tira, Imotzen, eta Nafarroako iparralde osoan". Afizio handia dagoela diote, baina ehiza mota horretan, ehiztariak bakarka ibiltzen direla azaldu dute, norbera bere kasa.

Imozko ehiza-barrutiko kideak, Oskozko elkartean

Basurde- eta orkatz-ehiza, berriz, irailetik otsailera bitartean izaten da. "Kuadrila bat gara gu, taldean ehizatzen dugu beti, eta beti goaz talde bera. Garrantzitsuena gosaria izaten da gure kasuan; behin ongi gosalduta, orduan ateratzen gara. Aitzakia da, nolabait, gure artean elkartzeko eta ongi pasatzeko", gehitu dute.

Espezieen kontrolerako, plan zinegetikoak

Ehiza-barrutiaren eguneroko lanean agiriekin, baimenek eta administrazioarekin harremanek denbora asko eskatzen dutela diote barrutiko kideek. "Ehiza-barrutia berritzailekoan, Kontzejuekin bilerak egin behar dira, plan zinegetikoak...". Plan zinegetikoa bost urtean behin egiten dute, baina jarraipena eta kontaketa urtero izaten da. Zertan datzan? Bada, biologoak eta guardak etortzen dira ikerketak egitera, ikusteko zenbat animalia dagoen, zenbat ehizatze baimena emanen duten zehazteko. "Gauz etortzen dira zenbat animalia dagoen ikustera, eta horretarako guarda bat kontratatzen dugu urtero, gauz Imotz osoa ikuskatzen dugu", diote.

Ehiztariek ere baimen, dokumentazio eta seguru ugari eraman behar izaten dituzte soinean, kideek nabarmentzen dutenez. Gainera, ehizatzen duten guztiari eraztuna jarri beharra diote, identifikatzeko eta guztia modu legalean egiteko. "Hiltzen duzun momentuan zigilu moduko bat jarri beharra diozu animalari, datarekin eta informazioarekin. Kontaketa egiten dute horrekin".

Ehiza, aldaketa etengabea... eta, agian, gainbehera?

Ehiza-barrutiko kideek badute kezka pixka bat, gazteen falta sumatzen baitute gaur egun. "Bidaia- eta bestelako afizio batzuk dituzte gaur

egun gazteek, eta gutxi dira honetara animatzen direnak. Ehiza-barruti honetan badira gazte gutxi batzuk, baina, orokorrean, adinekoak askoz gehiago gara", diote. Ehizaren kultura galdu dela sumatzen dute, eta haurrek eta gazteek, orokorrean, ez dutela begi onez ikusten animaliak hiltze hori. "Bilobei saiatzen naiz azaltzen, baina ez dute interesik adierazten. Gero, ikaragarri gustura jaten dituzte orkatz hamburgesak, edo basurde txorixoa... baina hiltzea gaizki ikusten dute. Baina, tira, gauza bera gertatzen da esnearekin: badirudi tetra briketik datorrela, eta ez behitiki!". Nolabait, landa eremutik urruntzearekin ere lotzen dute ehizaren galera barrutiko kideek.

Azken hamarkadetan ehizak bizi izan duen beste aldaketa garrantzitsua batez ere aritu gara: teknologia. "Garai batean egunak pasatzen genituen galdutako zakurren bila, ondoko herritik deitzen ziguten arte. Bada, gaur egun GPSekin asko erraztu da hori", diote. Eta, gauza bera gertatzen da elkarrekin komunikatzeko moduekin ere. Gaur egun, walkie talkieak darabiltzate; garai batean, berriz, elkarri oihuka ibili behar izaten zuten.

Ehizaren kontrako ikuspegiaren aurrean, zer?

Hainbat mobilizazio eta protesta egin dira azken urteotan ehizaren kontra, animalien eskubideen aldeko mugimendutik, batez ere. Barrutiko kideek jendartearen 'gutxiengo' bat dela uste dute, baina komunikabideetan oihartzun handia izaten dutela. "Gu ez gaude basora joan eta dena suntsitzearen alde, ez gara horrela ibiltzen. Eta, eskatuko nieke errespetu gaitzela, orokorrean, ez baitute ideiarik ere jardura honen inguruan. Eta, bestetik, garrantzitsua da guk plagen kontrolerako egiten dugun ekarpena ere aipatzea. Urtean, agian, 20.000 basurde hiltzen dira Nafarroan. Horietatik 10.000 emeak badira, eta eme bakoitzak bizpahiru kume izaten baditu... zenbat mila basurde izanen genituzke urte bakar batean Nafarroan? Kontrol zinegetikoa ere bada hau", amaitu dute.

▲ Oilagor ehiza da Imozko ehiza-barrutian gehien egiten denetakoa bat

Mugak gainditzeko, rapa

Olagueko Ixone Torrea Garcia eta Aritzuko Cindy Larralde Baztarrika Pedro de Atarrbia institutuko hirugarren mailako ikasleak dira eta Rapoesia proiektuan parte hartu dute. Gazteak poesiara gerturatzeko eta raparen bidez haien sentimenduak adierazten laguntzeko helburua duen proiektua da. Bi anuekarrek haien esperientzia kontatu digute.

Rapa eta poesia uztartzen dituen proiektu hau duela sei urte sortu zen. Nafarroako hainbat ikastetxek parte hartzen dute, Larraintzarko ikastetxea, kasu. Oraingoan, dena den, Pedro de Atarrbia institutura gerturatu gara, Anueko bi ikasle hauen eskutik. Ixone Torrea Garcia Olaguekoa da eta Cindy Larralde Baztarrika, Aritzukoa.

Zein da helburua?

Ixone Torrea: Musikaren bitartez gure emozio eta ezinegonak adierazten ikasten dugu. Eta, bide batez, poesia pixka bat irakurtzen dugu eta honi beldurra kentzen diogu.

Nola egin duzue lan?

I. T.: Lehendabizi, abestirako gaia aukeratu genuen, klaseko guztion artean. Hainbat aukera bota genituen, ideia zaparrada batean: maitasuna, gerrak eta haurtzaroa izan ziren bozkatuenak. Horietatik azkenengoa izan zen gehien motibatu gintuena. Gero, Txus izeneko rapero bat etorri zen. Musikak gure bizitzan duen garrantziaz hausnartzen aritu ginen berarekin. Ondoren rapa sortu behar genuen. Talde txikietan jarri eta idazten hasi ginen. Talde bakoitzak estrofa txiki bat idatzi zuen eta bukaeran guztiak elkartu genituen. Handik

astebetera Txusek material teknikoa ekarri zuen eta hiru ordu eta erdiz grabatzen aritu ginen. Berez, grabaketa egiteko bi ordu genituen, baina kantatzen okertzen ginenez eta oso urduri geundenez askoz denbora gehiago hartu behar izan genuen.

Proiektua gustatu zaizue?

I. T.: Niri, hasieran, ez. Lotsa handia ematen zidalako jende aurrean abesteak. Baina gero taldeka lanean hasi ginenean lasaitu nintzen, eta nire arreta pizten hasi zen. Abestu nahi

ez genuenoi, beste funtzio bat bilatu behar genuela esan zigun irakasleak, hortaz nire burua ekitaldiko aurkezle gisa proposatu nuen, eta hori bai, hori gustatu zitzaidan.

Cindy Larralde: Hasieran ideia ez zitzaidan batere gustatu. Lotsa ematen zidan jende aurrean abesteak eta baita bideoklipan agertzeak ere. Baina lanean jarri ginenean hasi zitzaidan gustatzen. Nire kasuan, ez nuenez jende aurrean abestu nahi, prentsarekin hitz egitea erabaki nuen. Hala ere, azkenean, abestu nuen eta bideoklipan agertu nintzen.

Zein da zuen abestiaren izena eta zeri buruz hitz egiten du?

I. T.: Gure abestiaren izena *Zer esango zenioke izan zinen haurrari* da. Honetan gure haurtzaroari buruz hitz egiten dugu. Batez ere gure familiekin pasa ditugun momentu politei buruz hitz egiten dugu: gabonetan, baita txikitan parkean geundenean ere... Baina honi buruz idazten hasi ginenean konturatu ginen munduko ume guztiek ez dituztela haurtzaro zoragarriak. Eta burura etorri zitzaizkigun Palestinako edo horrelako beste egoera batzuk. Orduan abestiari buelta bat eman genion. Gure rapak haurtzaroaren garrantziaz hitz egiten du, eta azkeneko bertsoetan mezu positibo bat botatzen dugu: bizi pozik eta ez triste. Bizi pozik iragana ez delako jada existitzen. Honekin esan nahi genuen etorkizuna idatzi gabe dagoela, eta honetan zoriontasuna aurkitu dezakegula, gure iragana edozein izanda ere.

Zer ikasi duzue?

C. L.: Beste forma batzuk daudela sentimenduak adierazteko. Idatziz, abesten... Eta musika mota asko dagoela, adibidez nik ez nuen rapa entzuten eta talde eta abesti asko ezagutu ditut honi esker.

I. T.: Besteen iritziak errespetatzen eta taldean lan egiten ere ikasi dut. Abestia idazten hasi ginenean, batzuetan, beste batek botatzen zuenari ez nion zentzurik ikusten, baina gero funtzionatzen zuela ikusten nuen. Horretaz gain, nahiz eta nahiko gaintetik egin dugun, rap abesti bat nola sortu eta editatu ulertu dugu.

Jaialdi bat izan zenuten, nolakoa izan zen?

I. T.: Aurtengoa Burlatako kultur etxean izan zen. 200 lagun baino gehiago bildu ginen gure abestiak aurkezteko eta beste ekintza mota batzuk egiteko. Adibidez, hip

Cindy Larralde:
Sentimenduak adierazteko beste forma batzuk daudela ikasi dut

hop dantzariak zeuden eta slam poetrya egiten zutenak. Egia da beste urte batzuetan baino ikasle gutxiago egon ginela, baina nik ekitaldia aurkeztu behar nuenetz jende pila bat zegoela iruditu zitzaidan. Oso urduri nengoen, ez nuen akatsik egin nahi eta jendeak barre egingo zuen beldur nintzen. Baina behin ikasita nituen esaldiak bota nituela lasaitu nintzen eta ekitaldiaz gozatu nuen.

C. L.: Hasteko, Rafa izeneko ikasle bat dantza egitera atera zen, hip hop dantzaria zen eta denok harrituta gelditu ginen prestatu zuen dantzarekin. Gero aurkezleak atera ziren, haien artean Ixone, eta klase bakoitzak egindako bideoklipak aurkeztu zituzten. Amaitzeko, rapero ezagun batzuk, Yoritx eta Bajo093, atera ziren abestera, eta ekitaldia amaitu zen. Azkenean espero genuena baino askoz hobeto atera zen, oso ongi antolatuta zegoela iruditu zitzaigun eta beste ikastetxeek oso abesti eta bideoklip politak egin zituzten.

Esperientzia errepikatuko zenukete?

Biek: Bai, zalantzarik gabe. Esperientzia polita izan delako eta pribilegio bat izan da rapero bat klasera etortzea gurekin idaztera eta grabatzera. Hori egiteko aukera gutxi izaten ditugu eta klase arrunta baino entretenigarriagoa da!

▲ Cindy Larrea eta Ixone Torrea anueetarrak

Ilarregiarra hil zuten

Aurreko Pulunpen eman genion hasiera Berueteko lapurren historiari. Eta bukatu genuen nola irailaren 4an txango ederra egin zuten bertako nexkatxa gazteak lontzako karretera bikaina estreinatzeko auto bat errentan hartuz. Eta gauean afari handia Txokolateroren etxean.

Egun batzuk beranduago, irailaren 9an, asteartez, Txokolateroren etxean bildu zirenak beste batzuk izan ziren. Goñi-Lazkano familiako senideetako hiru zaharrenak: Bernardo, Juan Martin eta Jose. Asteartea zen eta, bazter batean, **tragoz trago**, elkarrekin hizketan indarturik, biharamunekoa gaiztakeria beldurgarria prestatu ondoren, estatutik atera ziren; zaharrena, **Idiagara** ustez, han bizi baitzen Micaela Garrorekin ezkondu ondoren, eta bi gazteenak jaiotetxera, **Txibarnera**.

Zorrak ordaindu ezinean?

Biharamunean, argitu baino lehen, lanera abiatu ziren lontzako bide berrian gora. Lantegia, ikatz egiten ari ziren lekua, Erasote, oso urrun zuten, ia hiru orduko bidean, Leitzakoan. Anaia zaharrena, Bernardo, etxean gelditu zen, beste biak, Juan Martinek eta Josek "pentsatu lanak" ongi egingen zituztela jakitun. Gainera, zerbaitetarako zen ikazkinen nagusia!

Berekin zuten Martin Aizkorbe ilarregiar gaztea ere, haien arreba baten gizongaia zena, alajaina!

Aizkorbe honek, bezperan Bernardorekin laneko kontuak egin zituen eta 600 pzta kobratu, bere soldata eta beste batzuen alegia (Dena dela, Bernardo lantegiko nagusiak 1.300 pzta zor zizkion, baina egun hartan 600 pezeta besterik ez zizkion eman, hurrengo batean gainerakoa ordaintzeko utziz. Bernardo diruz estu samar zebilen, dirudienez)

Zorra horretaz bi lekukok hala esan digute: *Uda guzin Arrasko mendin aittu yittun ikatz itten eta, ordukoa zorra.*

Bidean pentsakor hantxe joan ziren

Hala, bi anaiak eta Aizkorbe, bazihoazen bidez bide, gora eta gora, lontzako bide zabala bukatu artio. Ondoren meharragoetan ibili ziren, azkenean xenda mehar bat hartuz. Aurretik Juan Martin, ondoren Aizkorbe eta azkena Jose. Gazteena azkena, aizkora bizkarrean zeramala. Pausu ederrean joanen ziren, dudarik gabe, honezkero lantegian ere altxatu, mokadu bat hartu eta lanerako prest izanen baitziren.

Eta bidea, lerroan joanik, erdi isilik eginen zuten buruan zekartena ezin uxatuz dudarik gabe.

Heriotza errukigabe. Gorputza leizera

Horrela, jolas askorik egin gabe, aurrean zihoan Juan Martinek atzera begiratu eta keinu bat egin zion gazteenari. Eta honek, besterik gabe, aizkora buruarekin Martin Aizkorberi kaskoan hiltzeko golpe

bat eman zion, eta zapla, lurrera erori zen! Oraindik bizirik, lurrean, beste kolperen bat edo batzuk eman zizkion kaskezurra xehatu artio.

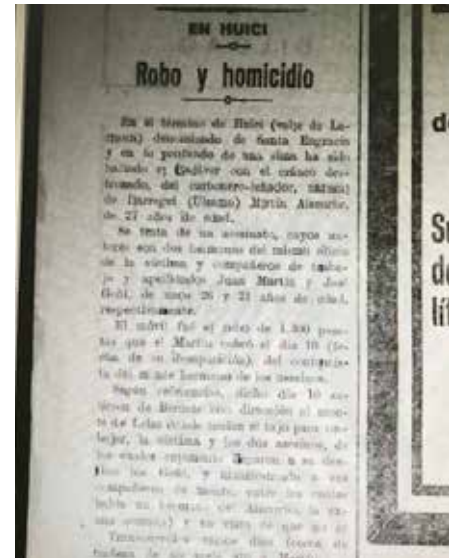
Ez zuten denbora askorik pasa zer egin pentsatzen, ez horixe! Lehenik poltsak miatu eta 600 pztak kendu, gero, handik ezkerreko xenda hartu eta hila nola edo hala eraman zuten Uitziko Santa Grazia aldera, han bai baitzekiten leize ezkutu bat, inork gutxik ezagutzen zuena. Ia bi kilometroko bidean eraman zuten.

Lekuko batek kontatua: *Haga'teen lotu ben'tziteken, bi alderditatik; haga hartu ta bizkarren puska'tian eaman...*

Beste bi lekukok, honako hau gehitzen dute, brusekin bildu ziotela burua: Buruu brusekin billu omen zioteken.

Eta berehala bota hilotza ongi beheiti sar zedin. Baina ez zuten hondoraino irristatu zedin erdietsi, sasia zela eta beherago koska bat zela eta, bide erdian gelditu zen.

Herritar baten ñabardura: *lezia'tia bota omen ziteken bere hagakin; haga edo trabatu eta puski'at agerin gelditu.*

▲ *El Pensamiento Navarro* egunkarian nola atera zen gertakizuna

Seguru ziren!

Baina seguru ziren, paraje mortuetan ibili ziren, oso goiz zen eta ez zuten inor ere sumatu. Seguru ziren, gauzak pentsatu bezala atera ziren. Ez zitezkeen gaizki atera.

Bai, optimista izaten da gizakia, baina, hemen ere oker pitta bat izan zuten. Inork ikusi ez? Hiltzen ez, baina lontzan barna, hirurak

▲ *Ezkila dorretik ateratako fotografia: ezkerrean, gorena dena, Txibarnea, etxe ikaragarria. Eskuinean Idiaga, zuria izandakoa*

Berueteko lapurrak (I)

oinez zihoazela ikusi omen zituen **Iturriagako** Fermin Telletxeak, lizar arbak mozten ariki alajaina, goizean goiz. Hala kontatu didate bi berueteurrek. Judizioan, hala ere, ez zuten behar izan honen testigantzarik, garai hartan ez ziren kontuak orain bezala.

Lantokira iritsi orduko lanean ari zirenek, batzuk berueteurrek eta beste batzuk ilarregiarrak, galdezka:

-Ez al zetorrek zuekin Martin?

-Ez. Guk ez diagu ikusi.

Denak ere harritu xamar, baina gehienik Martinen bi anaiak, bertan ari baitziren lanean.

Azalduko zela handik edo hemendik, horretan ziren, baina bazkarirako azaldu ez. Atsaldean, kezkatzen hasi omen ziren Aizkorberen bi anaiak. Goñitarrak, berriz, kezka izpirik ere agertzen ez.

Arratsean, Goñitarrak, berriz ere atzera, herrira, eta gainerakoak txabolarak.

-Bihar etorriko duk, zerbaitengatik herrian geldituko zuan.

Biharamunean kontu bera, inork ez zekien deus. Inork zerbait jakitekotan, Goñitarrek jakin behar zuten eta, ezetz, deusen berririk ez zutela.

Asteapasatu zen, han eta hemen ibili ziren Martinen bila, eta arrastorik ere ez. Langileak larriturik, zer esanik ez aizkorbetarrek; eta astea horrela emanik, astelehenean, 15ean, Aizkorbetarrek Lekunberrira jo zuten, zibiletara, desagerpena denuntziatzera.

Bezperan **Euskal Jai** famatu haietako bat ospatu zuten Lekunberrin, jendez gainezka zela.

Kuarteleko kabo-komandanteak, xehe-xehe entzun ondoren, esan omen zuen: **hemen badugu krimen bat, dudarik gabe!**

Eta miaketan hasi ziren zibilak, han eta hemen. Beruetera ere etorri ziren galdeketa egitera, zerbait jakin nahian.

Hilaren 18an atxilotu zituzten bi anaiak, Juan Martin eta Jose. Hauek berenari eutsi tinko: ez zekitela deus eta ez zekitela deus.

Hilaren 19an prentsan atera zen berria, nahasi xamarra. Hori bai, heriotzaren helburua ostutzea izan zela zioten egunkarietan.

Hurrengo Pulunpen segituko du: gorpua ere bila eta izan zuten judizioa.

Kontakizuna nola osatu dudan

-Dionisio Ruiz apezak (gartzarondarra) orain urte batzuk prozesua irakurri eta idatziz jarritako kontakizuna erabili dut ardatz bezala.

-Hemeroteka: Diario de Navarra, La Voz de Navarra eta Pensamiento Navarro egunkariak.

-Basaburuko eta Berueteeko artxiboak.

-Basaburuko lagun eta adiskideek kontatutakoa. Hona zein diren: Joxe Etxarri Barberena, Antonio Otxotorena Beuntza, Joxe Antonio Arangoa Zia, Jose Luis Navarro Begiristain eta Miguel Goñi Olias.

Txurdan

Hiztegia

Txangoa: paseoa

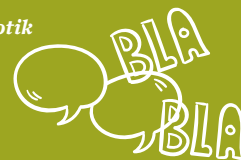
Hilotza=gorpua: cadáver

Lekukoa: testigua

Mortua: paramo, desierto

Tinko: sendo, irmo

Gezur saltzaileak

Euskal Autonomia Elkarteko PNVko oraingo lehendakariari badakizu nola zaion? Imanol Pradales zaio. Ez dakit entzun edo irakurri zenioten, baina lehengo batean zioen euskara **ez jakitea** ez zela oztopo izanen EAEko

Osakidetzan mediku izateko. Berak mediku onak nahi zituela.

Euskaraz jakitea oztopo ote da mediku ona izateko, Pradales jauna? Antieskaldun, Euskal Herriaren etsai eta lurpean sartu nahi gaituzten guziei entzun

diegu gezur zikin hori aspalditik. Hainbestetan bota digute GEZURRA, alukeria hutsa besterik ez den hori, gerok ere sinetsi egin dugula, irentsi egin dugula; Pradales horrek behintzat bai.

Gezur BOROBI hori, Espainian ez dute aplikatzen. Horra, nola den nahi eta nahiezkoa espainolez jakitea Espainian mediku izateko:

BOLETÍN OFICIAL DEL ESTADO

Núm. 202

Jueves 24 de agosto de 2023

Sec. II.B. Pág.

por el que se aprueba el texto refundido de la Ley del Estatuto Básico del Empleado Público.

Asimismo, podrán acceder a plazas de cualquier titulación en igualdad de condiciones que las personas españolas, las personas apátridas en los términos establecidos en el Real Decreto 865/2001, de 20 de julio, por el que se aprueba el Reglamento de reconocimiento del estatuto de apátrida y en la Ley Orgánica 4/2000, de 11 de enero, sobre derechos y libertades de los extranjeros en España y su integración social y su Reglamento de desarrollo.

d) También podrán solicitar acceso a las pruebas de las titulaciones de Medicina, Farmacia y Enfermería los nacionales de países no incluidos en el supuesto anterior, siempre que, en el plazo de presentación de solicitudes, sus países de origen tengan suscrito y en vigor convenio de cooperación con España y estén en posesión del correspondiente título homologado o reconocido, de conformidad con lo previsto en el artículo 17.2 del Real Decreto 589/2022, de 19 de julio. En estos mismos términos, podrán solicitar su acceso a las pruebas selectivas las personas nacionales de estos países que se encuentren en España con autorización de estancia de corta duración o estancia por estudios.

e) Renuncia previa y expresa a plaza de formación sanitaria especializada, de conformidad con lo establecido en artículo 27.2 del Real Decreto 589/2022, de 19 de julio.

f) Demostrar un conocimiento suficiente del idioma español, en el caso de las personas aspirantes nacionales de Estados cuya lengua oficial no sea el español, a través de un título oficial que acredite que el nivel adquirido es, como mínimo, el C1, según la clasificación derivada del Marco Común Europeo de referencia para las lenguas, según lo establecido en el artículo 19 del Real Decreto 589/2022, de 19 de julio.

g) Abonar la tasa de derechos de examen, según lo dispuesto en el apartado 2.2 del dispondgo segundo de la presente orden, salvo que concurra causa de exención.

h) Registrar, en el plazo establecido, el formulario de solicitud para participar en las pruebas selectivas mediante firma electrónica o, excepcionalmente, mediante presentación en oficina de registro y firma con rúbrica personal, en los casos contemplados en esta orden.

Las personas aspirantes podrán actuar durante todo el procedimiento previsto en esta orden por medio de representante. La representación podrá acreditarse mediante cualquier medio válido en Derecho que deje constancia fidedigna de su existencia, conforme a lo previsto en el artículo 5.4 de la Ley 39/2015, de 1 de octubre, del Procedimiento Administrativo Común de las Administraciones Públicas.

Ardo frexko bikain saltzaileak maite ditut, ozpin min eta garratz saltzaileak, berriz, gorroto. Gezurraren hedatzaile gehiegi dugu gure artean.

Hurrengo artio eta eutsi gure osasunari. Euskaldunak dira mediku hoberenak. Edo kisuskil, zapatagin edo artista... hoberenak. Zuk zer diozu?

Txurdan

Nola zaio, nola zaizu, nola zaie...

erabat ibiltzen genuen formula besteei izena galdetzeko. Merez du ikastea, motza delako eta "nola du izena" eta horrelakoak beti ez erabiltzeko.

C1=EGaren baliokidea

Izotz

irristaketa

Iera Garbisu muskiztarra, munduko txapelduna izotz irristaketa inklusiboan

Iera Garbisu Larreak urrezko domina lortu zuen, junior kategorian, izotz irristaketa inklusiboko munduko txapelketan. Inclusive Skating nazioarteko erakundeak urtero antolatzen du, eta, aurren, 12 herrialdeetako 40 patinatzailek baino gehiago parte hartu dute, hainbat kategoriatan. Nafarroatik lehenengo aldiz joan dira Iera Garbisu eta Lola Bronte, estatuko bakarrak. Biak C.H. Uharteko klubean aritzen dira eta Brontek zilarrezko domina lortu zuen 13 urtetik beherakoen kategorian.

Estatuko bakarrak izan zarete munduko txapelketan.

Abenduan internet bidezko txapelketa bat egon zen, eta bertan Espainiako hiruk hartu genuen parte, Lolak, Andreak (Jakako neska batek) eta nik. Bertan Lola eta ni Londresera joateko sailkatu ginen, ni Junioren lehena gelditu nintzen eta Lola Noviceen hirugarrena.

Pentsatzen zenuen irabaziko zenuela? Aukerarik bazenuela uste zenuen?

Sailkatu ondoren sentazio ona neukan Londreseko txapelketaren inguruan, baina, beste neskak ere oso onak ziren eta ez nekien ziur nola geldituko nintzen.

“
Oso polita izan zen hainbeste lekutako jendea ezagutzea
”

Eta nola sentitu zinen irabazi zenuela enteratu zinenean?

Poz handia sentitu nuen nik eta, noski, nire familiak ere bai. Afaltzen geundela iritsi zitzaigun antolatzailearen e-maila eta sorpresa handia izan zen guztiontzat.

Munduko txapelketa zen, herrialde guztietatik joan ziren?

Herrialde eta maila guztietako jendea zegoen bertan. Desgaitasun ezberdin asko daude eta jende anitza zegoen: esate baterako, edozein sindromea zuena edo hanka bat faltan zuena ere. Mundu guztiko jendea zegoen, eta oso polita izan zen hainbeste lekutako jendea ezagutzea.

Eta, esperientzia Londresen, orokorrean, nolakoa izan zen?

Oso polita eta oso aberasgarria. Espainian ez dago ia jenderik patinaje inklusiboan aritzen dena

Iera Garbisu Larrea, Londresen

eta oso esperientzia polita izan zen.

Muskitzen, herritarrek harrera ederra egin zizuten, gaueko ordu txikietan gainera. Ilusioa egin al zizun?

Bai, ilusio handia egin zidan. Gainera, ez nuen batere espero, esan bezala, oso berandu zelako eta oso hunkigarria izan zen herri guztia elkartzea.

Eta Uharten ere udaletxean omenaldi moduko bat jaso duzue. Nolakoa izan zen?

Oso omenaldi polita izan zen, jende asko zegoen eta zapiak jarri zizkiguten Lolari eta niri.

Bakarka egiten den izotz irristaketan eta taldean egiten den izotz balleta egiten duzu. Bietan jarraitzen duzu?

Bai, bakarkakoari denbora gehiago sartzen diogu, bost entrenamendu egiten ditugu astean, eta balletari, bakarra. Oso gustukoak ditut biak, baina bakarkakoa nahiago dut.

Zer da kirol honetaz gehien gustatzen zaizuna?

Dena gustatzen zait, txapelketetara joatea, entrenatzea, jauziak egitea eta, noski, gehien gustuko dudana bertako lagunekin egotea da. Irriestaketari esker oso lagun onak egin ditut.

Eta, zein duzu hurrengo erronka edo txapelketa?

Maiatzaren 11n Valdemoron (Madrilen) balleteko Espainiako txapelketa daukagu eta taldeko kide guztiak irrikitan gaude.

Nola prestatzen zara txapelketetarako?

Astean zehar egiten ditugun entrenamenduetan bakoitzak bere programa egiten du eta entrenatzaileek zuzentzen digutena zuzentzen saiatzen gara.

▲ Iera Garbisu eta Lola Bronte, Londresen, domina jaso berria.

▲ Iera Garbisuri, irriestaketa inklusiboko txapeladunari, harrera Imotzen

Broma gutxi, agerkari serioa gara eta

Azken hilabeteko nobedade nagusia dugu Esan Erran irratiako Broma Gutxi saio berria, Tipule Menierek gidatzen duen hardcore eta punk musikari lotutako saioa. Baina, horrez gain, badugu zer ikusi eta entzuna amezti.eus-en hilabete honetan ere!

Esan Erran irratiarren botoian, 'Saioak' atalean topatuko duzue martxan jarri dugun irratsaioaren logoa. Bertan klik eginda, apirilean grabatutako bi saioetarako sarbidea izanen duzue. Hamabostean behin, ostegunetan, arratsaldeko 19:00etatik 20:00etara izaten da saioa zuzenean, eta, larunbatetan, 20:00etatik 21:00etara, berriz, errepikapena. Dena dela, podcastak edozein momentutan entzun ditzakezue. Momentuz,

apirilaren 11ko eta apirilaren 25eko saioak dituzue entzungai. Musikaz gain, hausnarketarako tarteak ere hartzen du Tipule Menierek saioan: lehenengoan zahartzaroaren inguruan aritu zen, eta, bigarrenean, eutanasiaren inguruan.

Broma gutxi

Irratiarekin segituz, hilabete honetako Egun Ero Kantuz saioa gonbidatua ere aurkeztu beharko dizuegu... Oraingoan, irratiako kolaboratzaile fin bat izan dugu gonbidatu, Badena eta eztena kolaborazioko Mikel Lakasta. Iruñarraren bizitzaren errepaso eta hamar kanta kuttunen zerrenda entzun genuen apirilaren 26an.

Egun Ero Kantuz
Mikel Lakasta

Eta, Memoriaren Txokoa atalean zer izan dugu apirilean? Badakizue, Egun Ero Kantuz eta Memoriaren Txokoa saioak txandakatuz joaten garela ostiraletan. Apirilean, Remigia Etxarren funanbulista iruñarrari eskaini diogu saioa. Argako Erregina edo Mademoiselle Agustina ere deitzen zioten Etxarreni, eta sekulako balentriak egin zituen soka gainean: Arga ibaia zeharkatu zuen behin baino

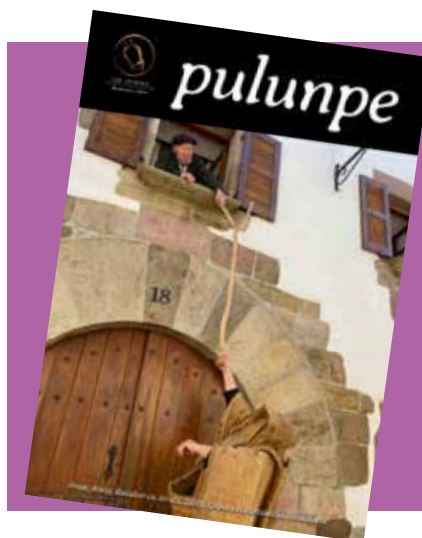
gehiagotan, baita Pisuerga eta Ibaizabal ibaiak ere, Gaztelu Plaza ere behin baino gehiagotan zeharkatu zuen... 1853ko apirilaren 11n jaio zen akrobata handia Iruñean, eta efemeride hori baliatu dugu bere bizitzaren eta obraren gaineko errepasoa egiteko. Hemen entzun dezakezue!

QR Memoriaren Txokoa
Remigia Etxarren ▶

Saio eta kolaborazio berezietz gain, Egun Ero magazinean ere hainbat elkarrizketa izan ditugu hilabete honetan. Esate baterako, Cederna Garalur elkarteke Amaiur Unzueta teknikaria izan genuen estudioan, sortu berri duten Mendialdeko ekoizleen katalogoa eta Mendialdeko Azoka Ibiltaria aurkezten.

QR Mendialdeko
ekoizleen katalogoa
elkarrizketa ▶

Pulunpe aldizkaria PDFn

Artikulu hau paperezko aldizkarian irakurtzen ari bazara, jakin ezazu, Pulunpe aldizkari hau eta azken urteotan argitaratu direnak irakurgai dituzuela amezti.eus atarian ere. Gainera, zuen etxeetara iritsi baino lehen igotzen dugu online bertsioa! Hemen beheko QRan sartuta topatuko dituzue orain arte igo ditugunak.

Zorionak Zorionak !

Naroa Elordi Ilarregik urteak bete ditu

Mari Jose Pascual eta Uxue Larramendi Pascual, Saioan. Zorionak, Uxue!

'La mentira es la que manda', Ultzamako liburuzainaren liburu berria

'La mentira es la que manda' izeneko nobela argitaratu berri du Patxi Irurzun ultzamako liburuzain eta 'Zer irakurri' atal honetako kolaboratzaileak. Pamiela argitaletxearekin atera duen bere azken lanaren inguruko xehetasunak ezagutzeko elkarriketa egin diogu Irurzuni.

Spoiler handiegirik egin gabe, aurkeztuko diguzu *La mentira es la que manda* eleberria? Zer topatuko du bertan irakurleak?

Eleberri berri honen tramak bi ardatz nagusi ditu: batetik, protagonistaren semeetako bat (Silvio) kartzelan dago, muntaia polizial eta mediatiko baten ondorioz. Eta, bestetik, protagonistaren ama ospitaletik atera berri da, eta protagonistak bi egoera horien presioa jasaten du. Protagonistak, portzierto, izenik gabe jarraitzen du Los Tampones

sagaren atal berri honetan. Horretaz aparte, protagonistaren alaba Europatik bidaia bat egiten ari da, bere "orgasmus" urtean. Eta guzti honen erdian, Lendakaris Muertos taldearen kontzertu batzuetan maskotarena (Panda hartzarena) eginez bizirauten saiatzen da. Hori da, gutxi gorabehera, eleberriaren trama.

Tratado de hortografía izan zen lehena, *Chucherías Herodes* etorri zen gero... eta, orain, hirugarren hau. Zer dute amankomunean hiruek, eta zertan dira desberdin?

Hiru nobelen haria narratzailea da, punk zahar bat, Euskal Rock Erradikaleko talde bateko abeslaria, arrakasta bakarra izan zuena, *Estamos contra las reglas* abestia (nahiz eta nobela berri honetan beste batzuk agertzen ari diren, hala nola *Mujer bomba*, *A Bea le ha venido el periódico*, *Goma 2 en mi pitorro*, *Con tu bandera me limpio el perineo* edo *A polvos voy a matar a un concejal de Alianza Popular*), eta orain berrogeita hamarretan sartuta aurkitzen dugu, seme-alaba nerabeekin, lan prekarioekin, bere gaztaroa gogoratuz, bere bizitza zertan bihurtu den baloratuz... Hiru eleberriak tonu tragikomikoan kontatuta daude, hori da beste puntu komunitario bat, baita jorratzen diren gaietako batzuk ere: Mainerren, protagonistaren bikotearen eta bere seme-alaben amaren heriotzaren dolua,

belaunaldien arteko harremanak, musikaren presentzia, laurogeiko hamarkadako oroitzapenak, punka, Euskal Rock Erradikaleko taldeak... Gero, nobela bakoitzean gorabehera ezberdinak daude. Azken horretan, beharbada, aldea da landutako gaiak (amaren gaixotasuna eta semearen espetxeratzea) serioagoak direla eta umorea apalagoa dela, nahiz eta mantentzen den. Baita dolua ixten hasten dela ere. Edo, orain arte bigarren mailakoa izan den eta protagonismo dezente hartzen duen pertsonaia bat dagoela: superamona.

Los Tampones taldeko

protagonista bizitzako zein momentutan aurkituko dugu liburu honetan?

Superamona ospitaleratze batetik atera berri da, eta horrek heriotzari, gaixotasunari eta bizitzaren iheskortasunari buruzko galdera batzuk planteatzera eramaten du protagonista, eta baita zaintzei buruz hausnartzera ere... Konturatzen da, alde batetik, seme-alaben aita dela, eta, aldi berean, amaren aita ere bai, eta ez dagoela zahartzarotik hain urrun, bizitzaren azken tarte horretan sartzen ari dela. Gainerakoan, superamonaren pertsonaia nahiko pertsonaia indartsua da. 70eko hamarkadaren hasieran alargun geratu zen emakume bat da, lau seme-alabekin, eta zorigaitz pertsonal hori ahalduntze-egoera bihurtzen du; izan ere, alarguntasunari esker, emakume askea izan daiteke, gizon bat behar ez duena... Pertsonaia hori neurri batean nire amarekin (egoera hori bizi izan zuen) eta aitagarrebarekin osatu dut, azken kasu honetan ospitaleko esperientziei dagokienez.

Musikak protagonismo berezia izanen du honetan ere, ezta? Behintzat, horrela iradokitzen du izenburuak... zergatik titulu hori?

Izenburuak Silviok jasaten duen muntaia polizial eta mediatikoari buruzko zatiarekin du zerikusia, kasu horietan gertatzen diren gezur horiekin, hala nola Altsasu edo Zaragozako seiak: polizien gezurrak, kazetariak, epaileak... Egia esan, gaur egun "La mentira es la que manda" edozeinek esan dezakeen esaldia da, adibidez, Pedro Sánchezek, Isabel Díaz Ayusok, terraplanistek... baina haiek badute beren burua defendatzeko edo beren gezurrak fabrikatzeko makinaria. Niri interesatzen zitzaidan islatzea

nola sufritzen duen pertsona normal batek eta haren inguruak jazarpen-egoera bat, difamazio-kanpaina bat... Herritar arruntaren babesgabetasun-egoera hori islatu nahi nuen, besteak beste, mozal legearen ondorioz. Eskorbutoen *Cerebros destruidos* abestitik ateratako esaldia da, eta, bai, musikak garrantzitsua izaten jarraitzen du, hondoko soinu-banda da nolabait, eta pertsonaiak laurogeiko hamarkadako abestiak, taldeak eta pasadizoak gogoratzen jarraitzen du. Baina, nobela berri honetan, nire ustez, gai politikoagoek edo bizitzari, heriotzari eta abarri buruzko beste gai existenzial batzuek pisua hartzen dute.

Umorea asko darabilzu zure

eleberrietan, bei behintzat trilogia honetan. Zertarako aukera ematen du umoreak, zergatik hautu hori?

Umorea oso tresna baliagarria iruditzen zait beti, paradoxikoki, gai serioei heltzeko. Bentrilokuoen panpina horiek bezalakoa da, errepresalien beldurrik gabe nahi dutena esateko baimena dutela dirudi. Nire umoreak osagai kaustiko hori duela uste dut, txistearen azpian hazka egiten baduzu beste geruza batzuk agerrarazten dituela, edo hori da behintzat nire asmoa. Gainera, niri bereziki gustatzen zait barre eragiten didaten liburuak irakurtzea. Barre egin eta pentsatu. Horregatik gustatzen zait tonu tragikomiko hori. Umorearen arazoa da batzuetan ez dela serio hartzen, bigarren mailako generotzat hartzen dela, baina tira, ni eroso sentitzen naiz erregistro horretan.

Nolakoa izan da idazteko prozesua?

Liburu hauek idazteko prozesua oso erraza da, egunkariaren formatuak asko laguntzen dit, une serioak eta dibertigarriak tartekatzeak aukera ematen dit, edo iraganeko oroitzapenak gaur egungo egoerekin tartekatzeak, zaku bat bezalakoa da. Gainera, gustuko ditudan gaiei buruz idazten ari naiz: musika, nire gaztaroa, nire seme-alabak... Ez dira idazteko denbora asko behar duten liburuak, baina, noski, idaztea ez da ordenagailuan teklatzen hasteko unea bakarrik, hor dago aurretik bueltaka ibili zaren guztia ere, zure pertsonaiak, istorioak... Eta, gero, orain nagoen prozesu larri samar hori dator. Ea irakurleei gustatzen zaien, hunkitzen dituen, barre egiten duten... Baietz espero dut!

2024ko martxoa

2024ko martxoan gure alderdian izan diren jaiotzak, ezkontzak eta heriotzak

Jaiotzak:

ULTZAMA Auza

Aimar Huarte Iraizotz, Auzan sortu zen martxoaren 31an. Gurasoak: Koldo eta Sandra.

▲ Aimar

Ezkontzak:

ULTZAMA Zenotz

Orein Mondragon Ziarra, Beltzuntzeko semea eta Eltzaburuko Maika Iraizotz Zia, martxoaren 13an ezkondu ziren. Zenotzen bizi dira.

“ Zorionak ezkonberriei ”

▲ Orein eta Maika

“ Zorionak gurasoei ”

Heriotzak:

ULTZAMA Auza

Josefa Etsain Narbaetz, **Bengoetxean** bizitutakoa, martxoaren 18an hil zen, 93 urtetan.

▲ Joxepa Etsain

Gerendiain

Antonio Javier Villabona Mezkitz, -Barruti-, **Euntzalearen etxeko** nagusia, martxoaren 7an hil zen, 88 urtetan.

▲ Javier Villabona

“ Beti izanen zaituztegu gogoan ”

MANTENTZE - LANAK · INSTALAZIOAK · KONPONKETAK · ARGI PUBLIKOAK
PROYEKTUAK · AURREKONTUAK · BOLETINAK ETA ZIURTAGIRIAK

KARRIKOLAR
ELEKTRIZITATEA

629 31 53 32 · 722 766 835

LIZASO · karrikolaregoitz@gmail.com

**GOTELET-A
KENTZEA**

**FATXADAK
ZAHARBERRITZEA**

**IRAGAZGAITEA
(IMPERMEABILIZACIONES)**

DAVID ELIZONDO PINTURAK
DEKORAZIO ETA INDUSTRIA PINTURA

**KALITATEA
ETA
GARBITASUNA**

**AURREKONTUA
KONPROMEZURIK GABE**

678623866

ZIAURRITZ · argapin@hotmail.com

Dokumentalaren aurkezpenak

Maiatzak 3, ostirala,
Ultzaman, Larraintzarko Bentan

Maiatzak 17, ostirala,
*Basaburuan,
Aizarozko Luzia Goñi kultur etxean*

Maiatzak 26, igandea,
Imotzen, Zaparen etxolan

DIALEKO AZKENAK

**Esan Erran
irratiak, 25 urte.**

